

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010 – 22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

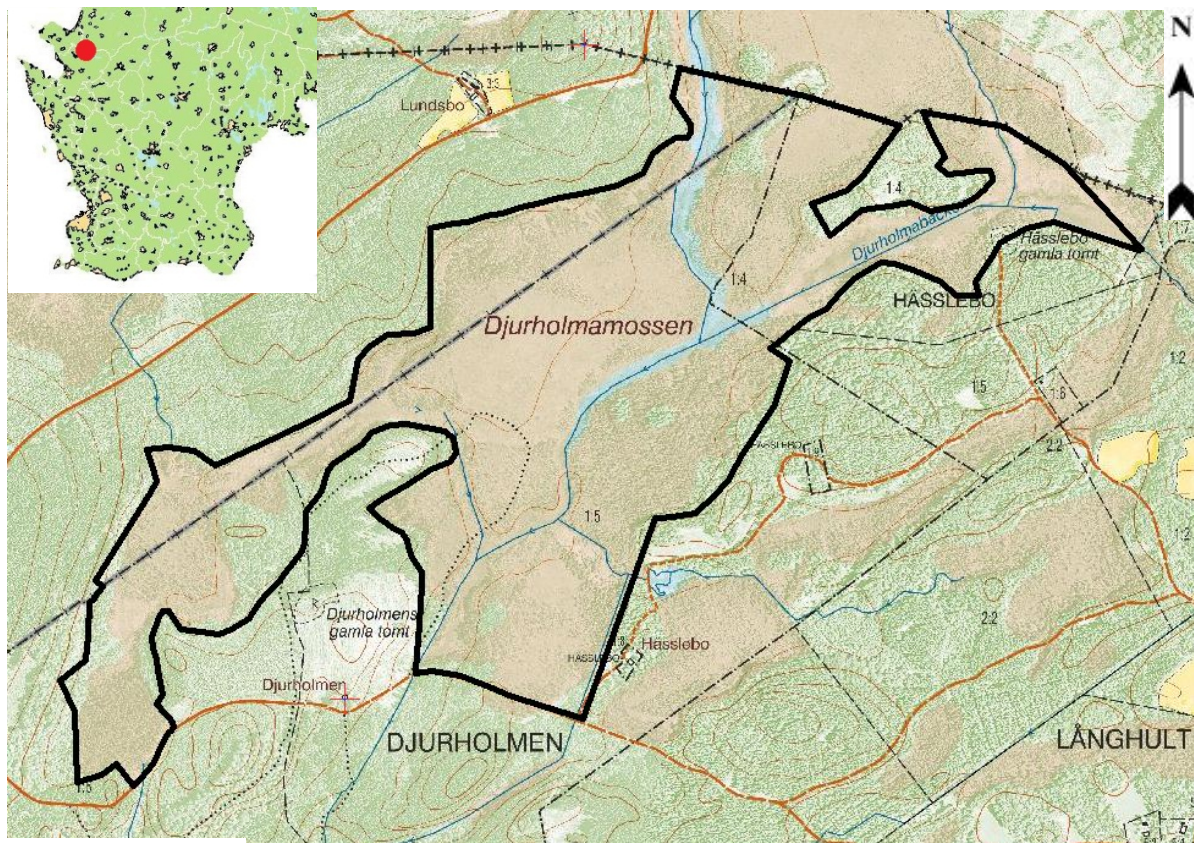
Beslut om bildande av naturreservatet Djurholmamossen i Ängelholms kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, (bilaga 3).

Skala 1:10 000

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslut NR Djurholmamossen uppdaterad.docx

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Plusgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 55	6 88 11-9	skane@lansstyrelsen.se	www.lansstyrelsen.se/skane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 55	5050-3739		

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Djurholmamossen
Kommun	Ängelholm
DOS-ID. Nr	1005824
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheterna	Del av Djurholmen 1:5, 1:6, Hässlebo 1:4 och Århult 3:1
Markägare	Stiftelsen O D Krooks donation i Kristianstads län och enskilda
Läge	Cirka 15 km NO om Ängelholm
Kartblad	Topografisk karta: 3C NO och 4C SO Ekonomiska kartan: 3C9f, 4C0f
Koordinater	Y:379340, X:6246540 (SWEREF 99)
Naturgeogr. reg.	Nr 8 Nordöstkånes barrskogslandskap
Vegetationszon	Nemorala zonen (södra lövskogsregionen)
Nyttjanderätter & Gemensamhets- anläggningar	Finns i akten
Areal	115,8 ha totalt, varav bl.a. cirka 33,6 hektar öppet mosseplan, 27,5 hektar öppet laggkärr och 41,2 hektar trädklädd myr
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets öppna mossar, laggkärr, lövsumpskogar och barrskogar ska bevaras och återställas. Områdets vattenmiljöer ska bevaras, återställas och nyskapas. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- bevara, restaurera och utveckla myrens naturliga hydrologi, vegetation och djurliv,

- Långsiktigt bibehålla gynnsam bevarandestatus för förekommande Natura 2000-naturtyper och arter,
- Ge allmänheten möjlighet att uppleva områdets natur, dock i sådan omfattning att risk för skador på områdets biologiska värden inte uppstår.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. dra fram mark- eller luftledning,
3. utföra rensningar i vattendragen,
4. vidta åtgärder som grumlar eller förorenar vattendragen,
5. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi, hydrologi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär som att spränga, borra, gräva, schakta, muddra, tippa, utfylla eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
6. anordna upplag,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra gödselmedel eller jordförbättringsmedel,
8. avverka buskar och träd eller bortföra någon form av ved,
9. plantera eller så träd, buskar eller andra växter,
10. inplantera för området främmande växt- eller djurarter,
11. utfodra vilt,
12. bedriva jakt på skogshönsen orre, tjäder och järpe.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av, skyltning till och upplysning om reservatet,
2. skötsel av mark innefattande naturvårdsåtgärder (avveckling av barrträd, skapa död ved, skada träd, vid behov plantering av ädellövträd, vid behov inhängning av ädellövföringring/plantering, vegetativa och hydrologiska åtgärder), enligt bilaga 2,
3. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet,
4. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. spränga, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. uppföra någon form av anläggning eller ställa upp för naturreservatet främmande föremål,
3. använda engångsgrill eller elda
4. bortföra ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
5. medföra hund som ej hålls i koppel.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

6. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
7. samla in mossor, lavar, eller vedlevande svampar,

8. fånga och bortföra insekter eller andra djur med dödande fällor, eller på annat sätt skada djurlivet eller deras livsmiljöer.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-4.

- uppsättning av informations- och naturreservatsskyltar samt gränsmärken.
- underhåll av befintliga vägar och anläggningar.
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- och teledistributör. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.
- Fastighetsägaren till Hässlebo 1:4:s rätt, att ta väg genom naturreservatet, för uttag av virke på mark som ligger utanför naturreservatet. Rätten gäller befintlig väg över bäcken, där det finns en trumma, ut till moränön. Vägen får ej hårdgöras utan ska enbart vara farbar för skördare och skotare. Markskador ska i möjligaste mån begränsas.

Från naturreservatsföreskrifterna gäller följande undantag:

- A1 och C2 gäller inte för tillfälliga mobila jakttorn,
- A6 gäller inte för tillfälligt upplag i samband med skötseln av naturreservatet,
- C5, C8 gäller ej vid jakt
- C7 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Djurholmamossen ligger i den nemorala zonen, på gränsen mot den boreonemorala zonen. Området ligger uppe på Hallandsåsen. Jordarten består huvudsakligen av torv, med omgärdande morän (sandig-moig). Bergarten består av gnejs.

Djurholmamossen består av ett stort myrkomplex med öppna mosseplan, kärr och skogsbevuxna mossytor. Mossen utgör till större delen en ombrotrof myr d.v.s. ej påverkad av vatten från omgivande fastmark. Det finns både mossytor som är välvda och mossytor som är svagt sluttande, vilket annars är mycket ovanligt i Skåne. Djurholmamossen är en viktig representant för den i landet ovanliga kombinationen av svagt oceaniska - nemorala myrtyper.

Djurholmamossen ligger inom Rönneå:s avrinningsområde. Genom myren flyter Djurholmabäcken med biflöden. Djurholmabäcken är i vissa delar dikad och rätad.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Fornlämningar i och omkring området tyder på att människan blev bofast tämligen sent, kring 1500-talet, här. Den magra moränen och myrmarken i sig är förklaringen. När befolkningen ökade kraftigt under 1800-talet ökade också markutnyttjandet. Det är troligt att kartan nedan utgör slutet av den epok som har påverkat myren som mest. Lämpliga kärrmarker nyttjades som sidvallsängar, där höet slogs. Troligen har även delar av myren i anslutning till bosättningarna varit föremål för slåtter, åtminstone torra nöd år. Torv har grävts framförallt för strö i ladugårdarna. Ris har troligen hämtats för eldas i kaminer.

Biologiska bevarandevärden

Djurholmamossen är en tämligen välbevarad myr som utgör den ovanliga kombinationen av svagt oceanisk - nemoral myrtyp. Myren utgör en av de sista spelplatserna för orre i Skåne. Myren är tyvärr genomkorsad av ett antal dikningar. Dikningarna har medfört att myren har vuxit igen med framförallt tall. Under vintern år 2005/2006 röjdes trädskiktet mycket kraftigt inom det södra större öppna mosseplanet. Igenväxningen fortskrider och det finns behov av ytterligare röjning. Ute på den öppna myren blommar klockljung och framförallt i de öppna kärren blommar myrlilja. Utöver orre finns enkelbeckasin, morkulla och trana ute

på myren. Fjärilsfaunan består bl.a. av myrpärlemofjäril, starrgräsfjäril och älggräspärlemofjäril. Det är av största vikt att igenväxningen motverkas så att gynnsam bevarandestatus kan erhållas.

På Djurholmamossen häckar eller uppehåller sig ett antal fågelarter som är upptagna i EU:s fågeldirektiv och för vilka särskilda skyddsområden ska avsättas, däribland, orre och tjäder. Tidigare har troligen grönbena och ljungpipare också funnits på Djurholmamossen (båda dessa arter kräver stora öppna områden utan uppslag av tall). I dagsläget finns grönbenan enbart på några få myrar i Skåne, ljungpiparen är troligen helt utgången som Skånsk häckfågel.

Myren är även viktig att bevara för sin vattenhållande förmåga. Myrar fungerar som stora vattenmagasin och läcker sakta ut vatten under torrare perioder. Därav anses myrar ha en viktig roll att fylla för att motverka klimatförändringarna med mycket nederbörd på vintern och torra somrar.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till delar av myren är mycket god inom den delen som ägs av Stiftelsen OD Krooks donation l-län då det har anlagts en spångad led och ett besökstorn här. Besökare som tar sig ut till den öppna myren möts av en hänförande storslagenhet och en i det närmaste total tystnad. Myrens intressanta fågelfauna utgör en stor attraktionskraft bland ornitologer.

Skäl för beslut

Enligt 7 kap 4 § miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En

inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året. Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området. Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna naturreservatet har stora naturvårdsvärden och potential att få ännu högre värden. Föreslaget naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende internationell, nationell och regional samt kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Natura 2000 SCI område:** Hela området utgörs av ett Natura 2000 SCI område, Djurholmamossen SE0420271.
- **Riksintresse enligt 4 kap 2 § MB:** Området omfattas av riksintresse avseende sitt värde för både det rörliga friluftslivet och turismen, Kullaberg och Hallandsåsen med angränsade kustområden.

- **Riksintresse avseende 3 kap 6 § MB naturvård:** Hela området ingår i ett större område (Hallandsåsen) som utpekats som riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § MB (N13).
- **Riksintresse avseende 3 kap 6 § MB friluftslivet:** Hela området ingår i ett större område (Bjärehalvön med Hallandsåsen och Rönneå) som utpekats som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § MB.
- **Naturvårdsprogrammet:** Området har i länets naturvårdsprogram tilldelats klass 1 (klass 1 utgör högsta naturvärde och klass 3 utgör höga naturvärden).
- **Myrskyddsplan för Sverige:** Området är upptaget i den nationella myrskyddsplanen över myrar som bör säkerställas. I princip hela området är utpekats som en värdekärna.
- **Tätortsnära natur:** Området ingår delvis i ett större område som är utpekats i programmet tätortsnära natur.
- **Våtmarksinventeringen:** Området är utpekats som ett klass 2 område i våtmarksinventeringen. Klass 1 utgör den högsta klassen och klass 4 den lägsta.
- **Skogsstyrelsens utpekanden:** I området finns två mindre sumpskogar.

Djurholmamossen är en tämligen välbevarad myr som utgör den ovanliga kombinationen av svagt oceanisk - nemoral myrtyp, med starkt sluttande ytor. Myren utgör en av de sista spelplatserna för orre i Skåne. Myren har stor betydelse som vattenhållande magasin. Området är genom sin storlek och unika miljö intressant för friluftslivet. Området utgör även ett så kallat tyst område som saknar närliggande bullrande infrastruktur.

Ett permanent skydd av naturreservatet Djurholmamossen medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålet myllrande våtmarker, levande sjöar och vattendrag, levande skogar och ett rikt växt och djurliv.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara och restaurera en värdefull naturmiljö med dess biologisk mångfald och skyddsvärda arter samt tillgodose behov av områden för friluftsliv bör Djurholmamossen avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 4) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

C-föreskrifterna gäller omedelbart, även om de överklagas.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Kulturmiljölagen m.m. (SFS 1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Ärendets handläggning

Området ingår i Myrskyddsplan för Sverige, som Regeringen beslutat ska vara säkerställd senast år 2015.

Intrångsersättning har utgått år 2015 till markägaren av Djurholmen 1:5 och 1:6. Intrångsersättning har utgått år 2016 till markägaren av Hässlebo 1:4. Förhandling gällande intrång enligt 31 kap. Miljöbalken har pågått med markägaren till Århult 3:1 sedan år 2012. Någon frivillig uppgörelse har ej gått att nå.

Ärendet har remitterats. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 4.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagt till detta beslut, se bilaga 3.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med länsstyrelsen, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 6.

Upplysningar om ersättningstalan

Sakägare som ännu inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan ska ställas till mark- och miljödomstolen i Växjö. Det finns också möjlighet för sakägare att fortsätta att förhandla med länsstyrelsen om frivillig överenskommelse om ersättning eller inlösen av mark inom ett år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Detta beslut har fattats av Länsöverdirektör Göran Enander. I den slutliga handläggningen har även deltagit, miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, t.f. enhetschef enheten för samhällsplanering Kajsa Palo, länsassessor Ann Westerdahl och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskifter.

Bilagor

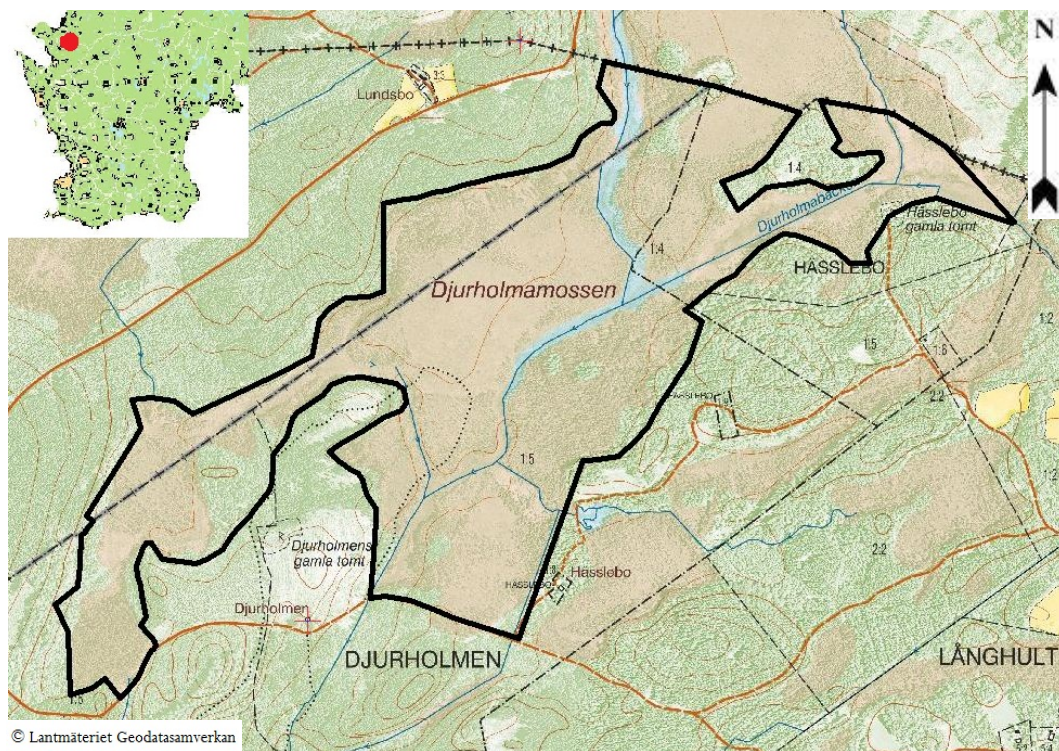
1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Skötselplan
4. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut om bildande av naturreservatet Djurholmamossen i Ängelholms kommun.

Naturreservatet begränsas av mitten av svart heldragen linje på kartan. Skala 1:10 000

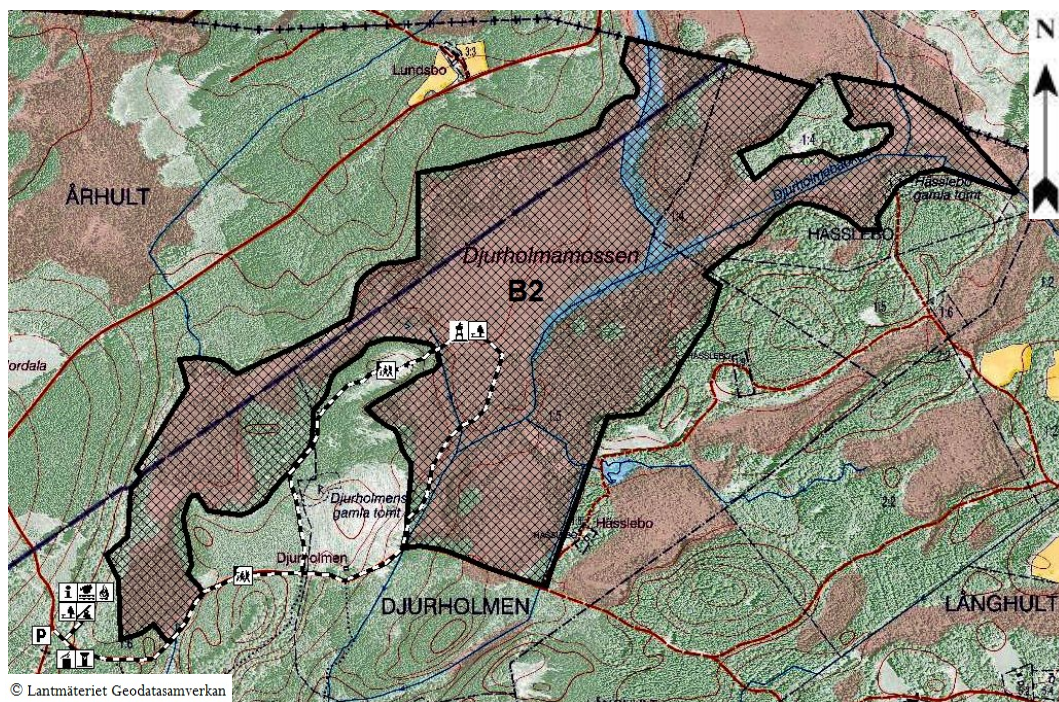
Översiktskarta skala 1:100 000

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Tillhör beslut om bildande av naturreservatet Djurholmamossen i Ängelholms kommun.

Område B2 gäller föreskrift B2 osv. B3-B4 gäller också hela det rasttrade området.

Länsstyrelsen
Skåne

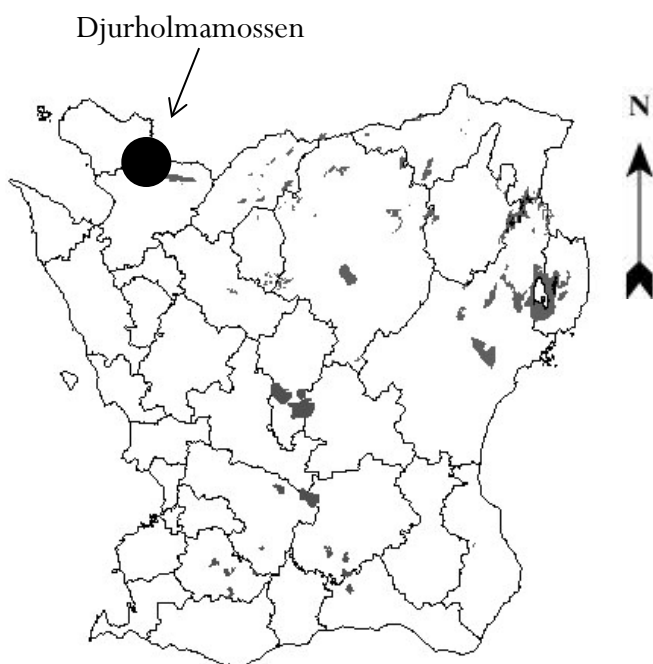
BILAGA 3

511-24805-2014

1292-204

Skötselplan för naturreservatet Djurholmamossen Ängelholms kommun Skåne län

Översiktskarta med kommungränser och områdets läge. Skala cirka 1:1000 000.

Diarienummer	511-24805-2014, 1292-204
Beslutsdatum:	2016-04-21
Titel:	Skötselplan för naturreservatet Djurholmamossen
Utgiven av	Länsstyrelsen Skåne
Författare:	Johan Johnmark
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne Län Miljöavdelningen 205 15 MALMÖ http://www.lansstyrelsen.se/ska
Copyright:	Innehållet i denna rapport får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan
Layout:	Länsstyrelsen i Skåne län
Tryckt:	Länsstyrelsen Skåne 2016
Omslagsbild:	Djurholmamossen år 2012 foto Bertil Nilsson

Innehållsförteckning

1 SYFTET MED NATURRESERVATET	5
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	6
2.1 Administrativa data	6
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning	7
2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden	9
2.3.1 Allmänna naturförhållanden	9
2.3.2 Geologi och Hydrologi	10
2.3.3 Kulturmiljö	10
2.3.4 Fågelfaunas bevarandevärden	10
2.3.5 Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000	10
2.3.6 Natura 2000 arter	11
2.3.7 Vegetation	11
2.3.8 Allmänhet och friluftsliv	12
3. PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSELÅTGÄRDER	12
3.1 Övergripande beskrivning av bevarandemål och skötselåtgärder ..	12
3.2 Skötselområden	13
4. MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	13
4.1 Skötselområde <i>Öppen mosse cirka 25,9 hektar, varav restaureringsmark cirka 8,7 hektar</i>	13
4.1.1. Beskrivning	13
4.1.2. Bevarandemål	14
4.1.3. Restaureringsåtgärder	14
4.1.4. Skötselåtgärder	14
4.2 Skötselområde <i>Skötselområde öppna laggkärr och bäckar 27,1 hektar</i>	15
4.2.1. Beskrivning	15
4.2.2. Bevarandemål	15
4.2.3. Restaureringsåtgärder	15
4.2.4. Skötselåtgärder	16
4.3 Skötselområde <i>Skogsbevuxen myr cirka 49,4 hektar, varav restaureringsmark 49,4 hektar</i>	16
4.3.1. Beskrivning	16
4.3.2. Bevarandemål	16
4.3.3. Restaureringsåtgärder	17
4.3.4. Skötselåtgärder	17
4.4 Skötselområde <i>Lövsumpskog 3,5 hektar</i>	17
4.4.1. Beskrivning	17
4.4.2. Bevarandemål	17
4.4.3. Restaureringsåtgärder	18
4.4.4. Skötselåtgärder	18
4.5 Skötselområde <i>Barrskog 9,7 hektar, varav restaureringsmark 5,8 hektar</i>	18
4.5.1. Beskrivning	18
4.5.2. Bevarandemål	18
4.5.3. Restaureringsåtgärder	18

4.5.4. Skötselåtgärder.....	19
5. FRILUFTSLIV OCH TURISM	19
5.1 Information	19
5.2 Tillgänglighet, parkering	19
5.3 Utmärkning av naturreservatets gräns.....	19
6. KONSEKVENSER AV KLIMATFÖRÄNDRINGARNA.....	19
7. JAKT	20
8.TILLSYN.....	20
9. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	20
9.1 Uppföljning av bevarande-/skötselmål.....	20
9.2 Dokumentation av skötselåtgärder	20
9.3 Uppföljning av kostnader	20
10. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN	20
11. KOSTNADER OCH FINANSIERING.....	21
11.1 Ekonomisk utredning	21
11.2 Finansiering av förvaltningen.....	21
12. PRIORITERING AV FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER.....	21
13. KÄLLOR.....	21
13.1 Litteratur.....	21
13.2 Kartor	22
14. PÅTRÄFFADE NATURA 2000- OCH RÖDLISTADE ARTER.....	22

Bilagor

Bilaga A Skötselområden och anläggningar

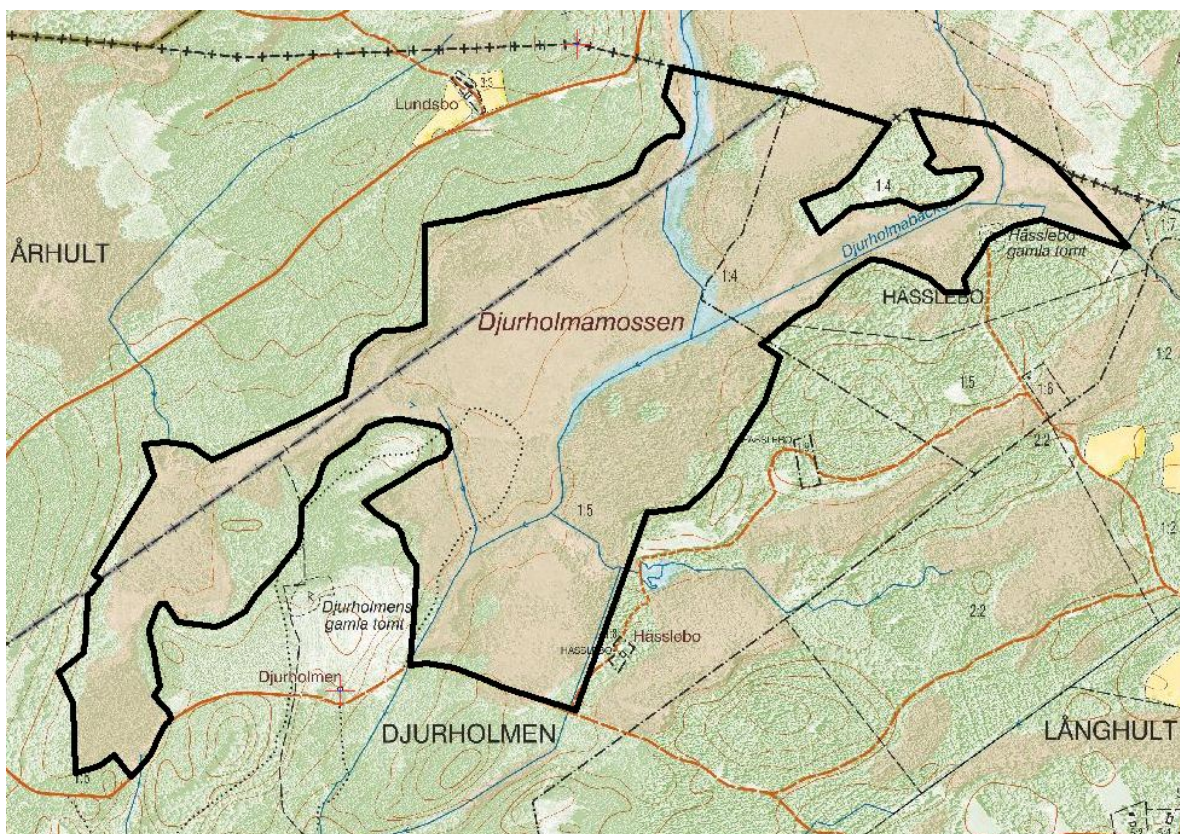
Bilaga B Markanvändning år 2013

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets öppna mossar, laggkärr, lövsumpskogar och barrskogar ska bevaras och återställas. Områdets vattenmiljöer ska bevaras, återställas och nyskapas. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- bevara, restaurera och utveckla myrens naturliga hydrologi, vegetation och djurliv,
- Långsiktigt bibehålla gynnsam bevarandestatus för förekommande Natura 2000-naturtyper och arter,
- Ge allmänheten möjlighet att uppleva områdets natur, dock i sådan omfattning att risk för skador på områdets biologiska värden inte uppstår.

Naturreservatet begränsas av mitten av svart heldragen. Skala 1:10 000

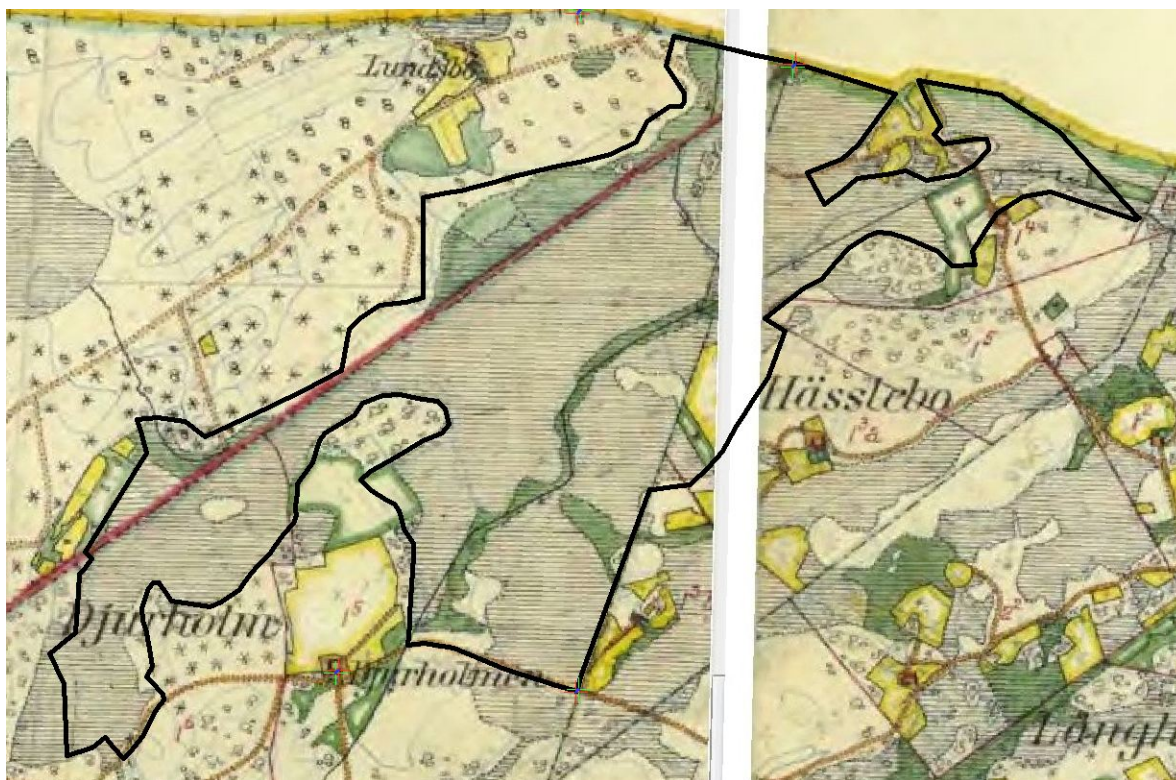
2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

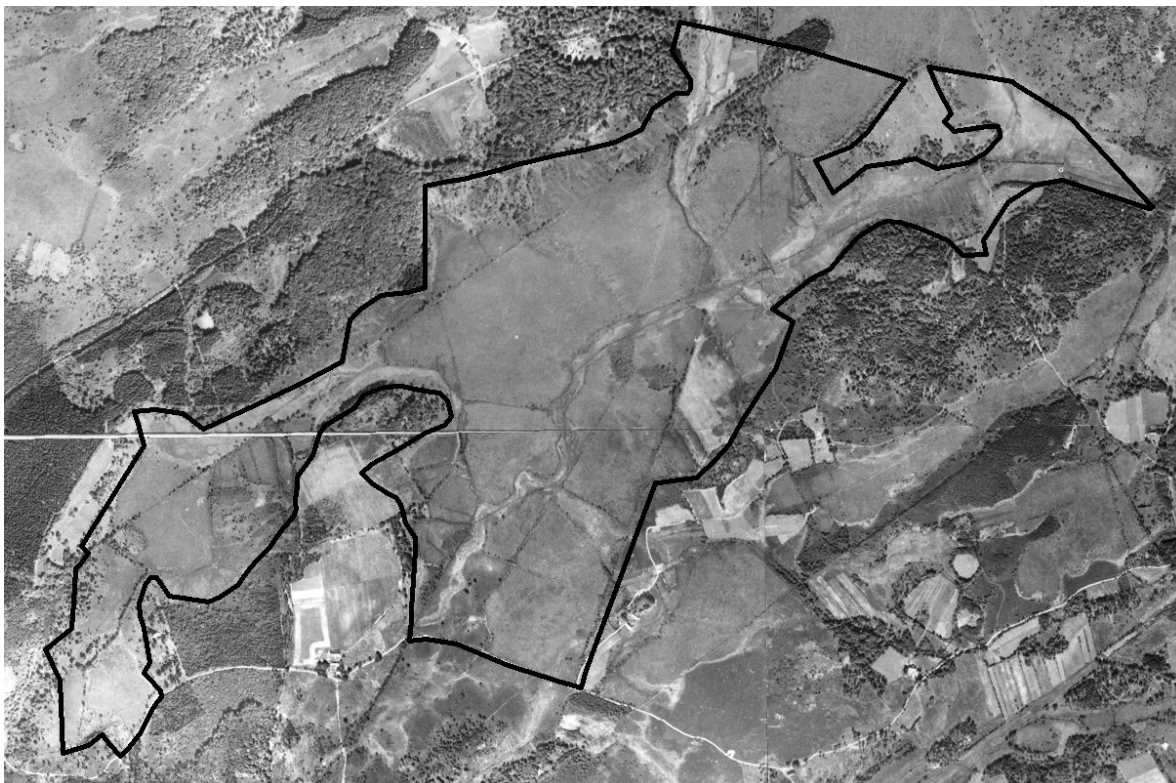
Namn	Djurholmamossen
DOS Id. nr.	1005824
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2016-04-13
Natura 2000 ID	SE 0420271
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen Skåne
Län	Skåne
Kommun	Ängelholm
Vegetationszon	Nemorala zonen (södra lövskogsregionen)
Naturgeografisk region	Nr 8 Nordöstkånes barrskogslandskap
Läge	Cirka 15 km NO om Ängelholm
Kartblad	Ekonomiska kartan: 3C9f, 4C0f
Gränser	Området är markerat med svart, heldragen linje på karta sidan 5.
Koordinater	Y:379340, X:6246540 (SWEREF 99)
Fastighet	Del av Djurholmen 1:5, 1:6, Hässlebo 1:4 och Århult 3:1
Markägare	Stiftelsen O D Krooks donation i Kristianstads län och enskilda
Arealer	115,8 hektar, varav bl.a. cirka 25,9 hektar öppet mosseplan, 27,1 hektar öppet laggkärr och 49,4 hektar trädklädd myr, 3,5 hektar lövsumpskog och 9,7 hektar barrskog
Planförfattare	Johan Johnmark

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

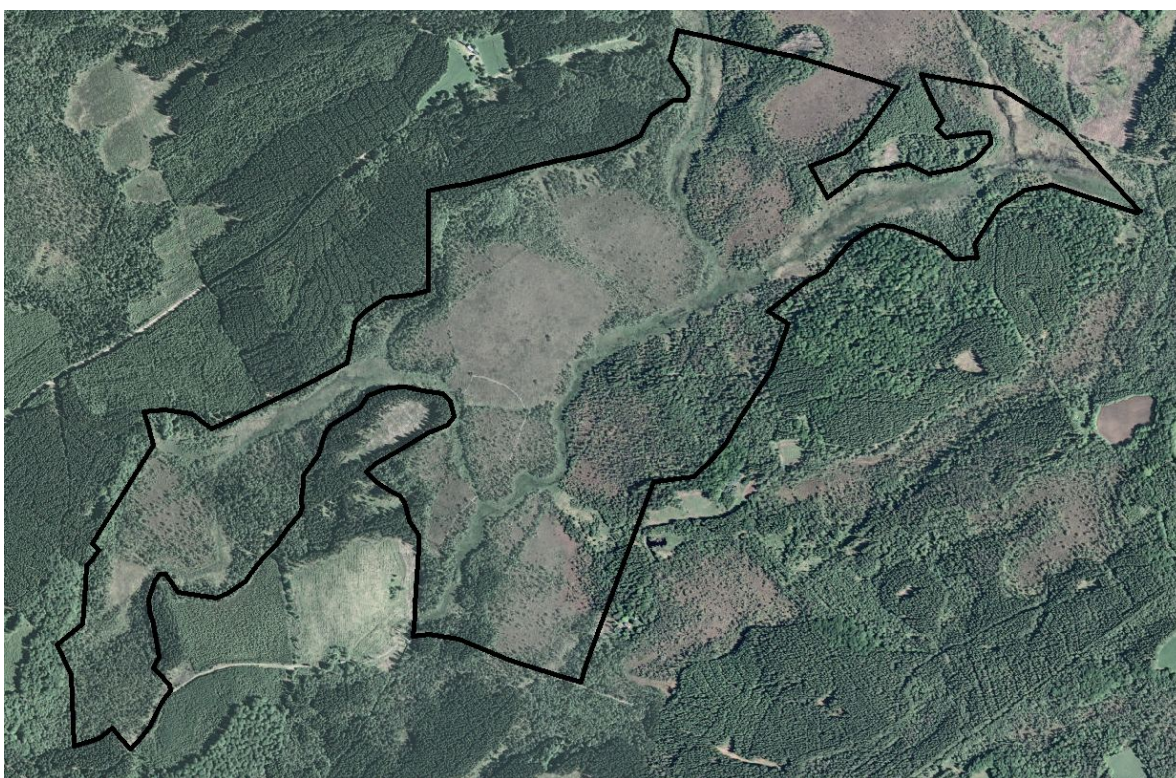
Fornlämningar i och omkring området tyder på att människan blev bofast tämligen sent, kring 1500-talet, här. Den magra moränen och myrmarken i sig är förklaringen. När befolkningen ökade kraftigt under 1800-talet ökade också markutnyttjandet. Det är troligt att kartan nedan utgör slutet av den epok som har påverkat myren som mest. Lämpliga kärrmarker nyttjades som sidvallsängar, där höet slogs. Troligen har även delar av myren i anslutning till bosättningarna varit föremål för slätter, åtminstone torra nöd år. Torv har grävts framförallt för strö i ladugårdarna. Ris har troligen hämtats för eldas i kaminer.

Häradsekonomska kartan från år 1926-34. I princip hela naturreservatet utgjordes av öppen myr, slättermarker (helgröna områden) eller betesmarker . Kartan har georefererats.

Flygfoto från år 1947. Notera hur öppen mossen var, men att den var genomkorsad av diken. Flertalet av dessa var dragna i fastighetsgränser. Det är egentligen enbart ett mindre område i norra delen som kan betecknas som skogsbevuxen.

Ortofoto från år 2010 (det senast tagna). Dikningen och den uteblivna hävden har påverkat området i mycket stor omfattning. Igenväxningen med tall på myren är mycket omfattande.

2.3 Översiktlig beskrivning av områdets bevarandevärden

2.3.1 Allmänna naturförhållanden

Djurholmamossen är en tämligen välbevarad myr som utgör den ovanliga kombinationen av svagt oceanisk - nemoral myrtyp, med starkt sluttande ytor. Myren utgör en av de sista spelplatserna för orre i Skåne. Myren är tyvärr genomkorsad av ett antal dikningar. Dikningarna har medfört att myren har vuxit igen med framförallt tall. Under vintern år 2005/2006 röjdes trädskiktet mycket kraftigt inom det södra större öppna mosseplanet. Igenväxningen fortskrider och det finns behov av ytterligare röjning. Ute på den öppna myren blommar klockljung och framförallt i de öppna kärren blommar myrlilja. Utöver orre finns enkelbeckasin, morkulla och trana ute på myren. Fjärilsfaunan består bl.a. av myrpärlemofjäril, starrgräsfjäril och älggräspärlemofjäril.

Det föreslagna naturreservatet har stora naturvårdsvärden och potential att få ännu högre värden. Föreslaget naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende internationell, nationell och regional samt kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Natura 2000 SCI område:** Hela området utgörs av ett Natura 2000 SCI område, Djurholmamossen SE0420271.
- **Riksintresse avseende naturvård:** Hela området ingår i ett större område (Hallandsåsen) som utpekats som riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § miljöbalken (N13).
- **Riksintresse avseende frilufslivet:** Hela området ingår i ett större område (Bjärehalvön med Hallandsåsen och Rönneå) som utpekats som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § miljöbalken.
- **Naturvårdsprogrammet:** Området har i länets naturvårdsprogram tilldelats klass 1 (klass 1 utgör högsta naturvärde och klass 3 utgör höga naturvärden).
- **Myrskyddsplan för Sverige:** Området är upptaget i den nationella myrskyddsplanen över myrar som bör säkerställas. I princip hela området är utpekad som en värdekärna.
- **Tätortsnära natur:** Området ingår delvis i ett större område som är utpekad i programmet tätortsnära natur.
- **Våtmarksinventeringen:** Området är utpekad som ett klass 2 område i våtmarksinventeringen. Klass 1 utgör den högsta klassen och klass 4 den lägsta.
- **Skogsstyrelsens utpekanden:** I området finns två mindre sumpskogar.

2.3.2 Geologi och Hydrologi

Området ligger uppe på Hallandsåsen. Jordarten består huvudsakligen av torv, med omgärdande morän (sandig-moig). Bergarten består av gnejs.

Djurholmamossen består av ett stort myrkomplex med öppna mosseplan, kärr och skogsbevuxna mossytor. Mossen utgör till större delen en ombrotrof myr d.v.s. ej påverkad av vatten från omgivande fastmark. Det finns både mossytor som är välvda och mossytor som är svagt sluttande, vilket annars är mycket ovanligt i Skåne. Objektet är en viktig representant för den i landet ovanliga kombinationen av svagt oceaniska - nemoral myrtyper.

Djurholmamossen ligger inom Rönneå:s avrinningsområde. Genom myren flyter Djurholmabäcken med biflöden. Djurholmabäcken är i vissa delar dikad och rätad

2.3.3 Kulturmiljövärden

Hässlebo gamla tomt ligger i nordöstra hörnet av myren. Delar av denna gårdstomt som finns skriftligt namnbelagt sedan år 1584 ligger inom naturreservatet. Tomten är cirka 60x50 meter och består av tre husgrunder varav en jordkällare och en boningslänga med spismurröse. Tomten är daterad från medeltid till nyare tid. I anslutning till Djurholmamossen finns rikligt med hägnadssystem i form av stenmurar, både enkla och dubbla sådana. De är daterade från järnåldern till nyare tid. Människan har troligen påverkat myren under lång tid både genom myrslätter och ristäkt. Båda dessa verksamheter upphörde under början till mitten av 1900-talet.

2.3.4 Fågelfaunas bevarandevärden

På Djurholmamossen häckar eller uppehåller sig ett antal fågelarter som är upptagna i EU:s fågeldirektiv och för vilka särskilda skyddsområden ska avsättas, däribland, orre och tjäder. Tidigare har troligen grönbena och ljungpipare också funnits på Djurholmamossen (båda dessa arter kräver stora öppna områden utan uppslag av tall). I dagsläget finns grönbenan enbart på några få myrar i Skåne, ljungpiparen är troligen helt utgången som Skånsk häckfågel.

2.3.5 Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Naturtyp	Areal (ha)	
	Bevarandestatus	
	Fullgod	Icke fullgod
*Högmossar-Öppna mosseplan (7111)	-	34,3
*Högmossar-Laggkärr, kärr och gungflyn (7114)	-	10,5
*Högmossar-Trädklädda mosseplan, delar av mosse, laggkärr (7115)	-	36,2
Total areal naturtyper	81,0	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000		

Djurholmamossens naturtyper med arealer 2006 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes.

Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

2.4.6 Natura 2000-arter

Tjäder

Tjäder har en spelplats med cirka 5 stycken spelande tuppar i den skogsklädda myren. Tjädern är knuten till större sammanhängande skogsområden med bl.a. äldre successionsstadier av tall då de under vintertid äter tallbarr och tallskott. Förekomsten av våtmarker är mycket viktig då de under våren livnär sig på späda skott av tuvull och insekter. Hönans äggproduktion bestäms av tillgången på proteinrika växtdelar och frön. Kycklingarna lever också på insekter som de fångar i våtmarkerna. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km². Den har starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket, särskilt i södra och mellersta Sverige där betydande populationsnedgångar konstaterats. Det allvarligaste hotet i skogsbrukslandskapet är de förändringar som skett och fortfarande sker på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.

Orre

Orren är de öppna markernas skogsfågel och den är knuten till hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier av kalhyggen och efter skogsbränder. Högmossens öppna mosseplan är en favoritplats för orren men de vistas mycket i de trädklädda mosseplanet också. Insekter, björkknoppar och t.ex. blåbärsblom är viktiga födomedel för deras överlevnad. De vill ha lövrika, luckiga och flerskiktade skogar. Antalet tuppar har minskat i området från cirka 15 exemplar till 4 exemplar på bara några år. Orren är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Under 1800-talet förekom orren ofta på de stora ljunghedar som då fanns i södra Sverige. I takt med att skogsarealen ökat och ljunghedarna försvunnit har orren också minskat. Negativt för orren har även varit försvinnandet av skogsbetet, genom att skogen blivit allt tätare och därigenom allt sämre som födosöksmiljö.

2.4.7 Vegetation

Vegetationen på kalmossen är artfattig och kan delas upp i ristuvor, fastmattor och lösbottnar. Ristuvorna domineras av främst klockljung (*Erica tetralix*) och kråkbär (*Empetrum nigrum*), men även ljung (*Calluna vulgaris*), tranbär (*Vaccinium oxycoccos*), rosling (*Andromeda polifolia*), tuvsäv (*Trichophorum cespitosum*), rundsilesår (*Drosera rotundifolia*) och hjortron (*Rubus chamaemorus*). Bottenskiktet domineras av de torvuppbyggande vitmossorna, i de torraste partierna förekommer lavar, främst Cladoniaarter.

Fastmattor utbreder sig i grunda höljar som är vattendränkta enbart under en kortare del av vegetationsperioden. I fältskiktet växer främst tuvull (*Eriophorum vaginatum*), tuvsäv, klockljung, tranbär och rundsilesår. Bottenskiktet består av till stor del samma vitmossor som på tuvorna, utom i de blötaste delarna, där flytvitmossa (*Sphagnum cuspidatum*) dominerar.

Silesår – en växt som lever på småflugor och myggor

Överblomnad klockljung

Lösbottnar är till största delen nakna höljar utan slutet bottenskikt. Artsammansättningen är liknande den i fastmattorna, men arterna växer glesare.

Vegetationen i de gamla torvgravarna är av fattigkärrtyp. Den dominerande arten i fattigkärren är hundstarr (*Carex nigra*), blåtåtel (*Molinia caerulea*) och stor igelknopp (*Sparganium erectum*). I klarvattenytorna växer gul näckros (*Nuphar lutea*).

Sammanfattningsvis kan vegetationen på myren beskrivas som en utpräglad västlig typ med karaktärsarten klockljung samt de rödaktiga *Sphagnum*arterna.

2.3.8 Allmänhet och friluftsliv

Tillgängligheten till delar av myren är mycket god inom den delen som ägs av Stiftelsen O D Krooks donation i Kristianstads län då det har anlagts en spångad led och ett besöksstorn här. Besökare som tar sig ut till den öppna myren möts av en hänförande storslagenhet och en i det närmaste total tystnad. Myrens intressanta fågelfauna utgör en stor attraktionskraft bland ornitologer.

3. Planerad markanvändning och skötselåtgärder

3.1 Övergripande beskrivning av bevarandemål och skötselåtgärder

Naturvärdena utgör grunden för skötseln av naturreservatet. För att bibehålla och återfå naturvärden behöver restaureringsåtgärder ske inom naturreservatet. Detta gäller främst den tidigare öppna mossen som sakta växer igen med främst tall och de avvattande diken. Gynnsam bevarandestatus råder när de specifika bevarandemålen för respektive planeringsområde och bevarandemålen enligt

Natura 2000 uppnått när det gäller arter, areal och struktur. Denna skötselplan har harmoniserats med bevarandeplanen för området. För ytterligare detaljinformation, se bevarandeplanen för området. Om en skogsbrand skulle uppstå inom naturreservatet bör släckningsinsatserna inriktas på att skydda områdena utanför naturreservatet.

3.2 Skötselområden

Naturreservatet har delats in i fem olika skötselområden utifrån planerad markanvändning enligt nedan.

- Öppen mosse cirka 25,9 hektar, varav restaureringsmark 8,7 hektar
- Öppna laggkärr cirka 27,1 hektar
- Skogsbevuxen myr cirka 49,4 hektar
- Lövsumpskog cirka 3,7 hektar
- Barrskog cirka 9,7 hektar varav restaureringsmark 5,8 hektar

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

I detta kapitel ges en beskrivning av områdena, bevarandemål, skötselåtgärder och eventuella restaureringsåtgärder. Långvarig diskussion med Naturvårdsverket har skett inför överenskommelse om intrångsersättning. Skötselplaneförfattaren anser att betydande mängder virke som uppstår i samband med skötselåtgärderna lämpligen köras ut ur området och saluförs för att minska näringsmängden. Naturvårdsverket motsätter sig detta. Överenskommelserna om intrångsersättning har därför omfattat allt virke och att allt virke ska stanna kvar i naturreservatet.

4.1 Skötselområde Öppen mosse cirka 25,9 hektar, varav restaureringsmark cirka 8,7 hektar

4.1.1 Beskrivning

Området utgörs i dagsläget av en öppen högmosse till en trädklädd myr. Cirka 17,2 hektar är mer eller mindre öppen och 8,7 hektar är trädklädd och i behov av röjning. Arealen öppen mosse får öka på bekostnad av skötselområdet trädklädd myr. Till följd främst av ändrad hydrologi och ett högt kvävenedfall växer öppna mossar igen mycket fortare än vad som skulle ha varit naturligt. Naturtypen utgör en prioriterad EU-naturtyp.

Den öppen högmossen finns idag på några platser bl.a. centralt i området, i norr och i sydost. I den centrala delen finns ett välutvecklad tuva och hölja-system, dvs. emellan de upphöjda torrare tuvorna finns fuktiga fördjupningar. Detta omväxlande system saknas i de södra delarna. Äldre mindre spår av torvtäkt finns i det mindre sydöstra mosseplanet och vid fågeltornet i den sydvästra delen av det stora mosseplanet men dessa delar har numera återfått sin torvbildande förmåga och vitmossor har etablerat sig. Ett dike som går genom det stora mosseplanet i den västra kanten har växt igen och bedöms nu inte ha någon avvattnande effekt längre. Det finns dock två diken med stor avvattnade effekter på högmossen, det är diket längs i sydost och dess västliga förgrening längs det stora mosseplanets södra

spets. Utredning har visat att dessa diken är lämpliga att plugga för att restaurera hydrologin och därmed uppnå gynnsam bevarandestatus.

Mosseplanet har en vegetation bestående av bl.a. tranbär, rosling, vitag, hjortron, rundsileshår, myrlilja, klockljung, tuvsäv, tuvull, kråkbär, klockljung, kråklöver, ljung och blåtåtel. Bottenskiktet utgörs av flaggvitmossa, flytvitmossa, rubinvitmossa samt praktvitmossa. I området har minst två orrtuppar spelat de senaste åren. Tidigare har troligen både grönbena och ljungpipare förekommit.

Den nyröjda mossen år 2006

Vintern 2012 har björken börjat återkomma

4.1.2 Bevarandemål

Öppen mosse som är lämplig häckningsmiljö för ljungpipare och grönbena samt spelplats för orre. Mossen ska utgöra en fullgod levnadsmiljö för bl.a. vitmossor, klockljung, sileshår och rosling. Området ska i princip vara helt fritt från träd.

I dagsläget anses området ha en icke-fullgod bevarandestatus beroende på att den har vuxit igen för mycket och att mossen är för torr.

4.1.3. Restaureringsåtgärder

- Avverkning av träd. Inom en cirka 50 meters linje från det angränsande skötselområdet skogsbevuxen myr får enstaka (0-10 stycken per hektar) tallar och björkar sparas. Förvaltaren får avgöra om avverknings- och röjningsrester ska brännas, lämnas kvar inom naturreservatet, där risk för att skada naturvärdena ej föreligger eller föras bort från naturreservat.
- Verkställa restaurering av hydrologin i enlighet med utredningen framtagen år 2013.
- Körsdador får ej uppstå.

4.1.4 Skötselåtgärder

- Röjning av uppkommande träd och buskar på det öppna mosseplanet. Förvaltaren får avgöra om avverknings- och röjningsrester ska brännas, lämnas kvar inom naturreservatet, där risk för att skada naturvärdena ej föreligger eller föras bort från naturreservat.
- Körsdador får ej uppstå.

4.2 Skötselområde öppna laggkärr och bäckar 27,1 hektar

4.2.1 Beskrivning

I synnerhet längs med Djurholmabäcken ligger ett öppet laggkärr. Bäckens är i vissa delar rätad och fördjupad och kan snarare liknas vid ett krondike. I laggkärret växer hundstarr, blåtåtel, vattenklöver, tuvsäv, kärrsilja, missne, ängsull, tuvull, trådtåg, flaskstarr, kråklöver, hjortron, myrlilja, strandlysing, gråstarr, videört, tranbär, mannagräs, svalting, topplösa och stor igelknopp. I bottenskiktet finns björnmossa, rubinvitmossa och praktvitmossa. Träd- och buskskiktet består av gran, björk och pors. I Djurholmabäcken finns gul näckros. Ett topogent kärr finns med arter som brunven, kärrsilja och kråklöver. Buskskiktet utgörs främst av pors. Björk har börjat växa in i laggkärret på vissa ställen.

Täta bestånd av blåtåtel indikerar att torvlager torrlagts genom dikning och att torven har börjat brytas ned (torrläggningen har syresatt de tidigare syrefria torvlagren vilket gör att de kan brytas ned). Detta tillför näring till ett normalt sett mycket näringsfattigt system vilket gynnar blåtåteln och missgynnar den naturliga myrfloran.

Laggkärr utmed Djurholmabäcken

Del av den rätade Djurholmabäcken

4.2.2 Bevarandemål

- Öppna laggkärr. Området ska utgöra en fullgod levnadsmiljö för bl.a. missne, ängsull, tuvull, myrlilja och pors.
- Meandrande bäckar

I dagsläget anses området ha en icke-fullgod bevarandestatus beroende på att den har vuxit igen för mycket och att laggen är för torr.

4.2.3. Restaureringsåtgärder

- Verkställa restaurering av hydrologin i enlighet med utredningen framtagen år 2013.
- Körskador får ej uppstå.

4.2.4 Skötselåtgärder

- Rökning av uppkommande träd och buskar inom det öppna laggkärret. Förvaltaren får avgöra om avverknings- och rökningsrester ska brännas, lämnas kvar inom naturreservatet, där risk för att skada naturvärdena ej föreligger eller föras bort från naturreservat.
- Körskador får ej uppstå.

4.3 Skötselområde Skogsbevuxen myr cirka 49,4 hektar, varav restaureringsmark 49,4 hektar

4.3.1 Beskrivning

Den dominerande arealen på Djurholmamossen utgörs, pga igenväxning av naturtypen skogsbevuxen myr. Igenväxningen domineras av tall, björk och gran. I den norra delen finns det äldre träd och död ved. Här finns arter som revlumner, trådtåg, stjärnstarr, kärrviol, blåbär, lingon, klockljung och blåtåtel finns här. Vitmossa dominerar i bottenskiktet. Arealen skogsbevuxen myr får minska för att restaurera mer areal öppen mosse. I området häckar både orre, tjäder och spillkråka.

Skogsbevuxen myr

4.3.2 Bevarandemål

Skogsbevuxen myr med tall och björk. Skogen bör vara gles och luckig. Krontäckningen bör vara mellan 30-70%. Området ska utgöra ett lämpligt häcknings- och födosöksområde för orre (äter bl.a. björkknoppar) och tjäder samt vara ett framtida potentiellt häckningsområde för nattskärra och pärluggla. Den trädklädda myrmarken ska utgöra en fullgod levnadsmiljö för bl.a. olika vitmossor och olika arter av starr. Mängden död ved ska vara hög.

I dagsläget anses området ha en icke-fullgod bevarandestatus beroende på att området är under igenväxning som medför en allt mörkare miljö. I stora områden är träden fortfarande för unga. (I självavverket består naturtypen till sin största del av igenväxande öppen högmosse, men har i Natura 2000 sammanhang klassats som skogsbevuxen myr).

4.3.3. Restaureringsåtgärder

- Naturvårdsgallringar (fällning, ringbarkning etc) i syfte att uppnå bevarandemålet. Det är angeläget att röjning kommer tillstånd snarast då trädsiktet håller på att sluta sig. Mängden nytillkommen död barrved får inte stå i strid med Skogsvårdslagens skogsskyddsparagraf. Allt avverkat material ligga kvar som död ved. Inför skötselåtgärder som gäller nedtagning av barrträd på Århult 3:1 ska samråd ske med markägaren.
- Körskador får ej uppstå.

4.3.4 Skötselåtgärder

- Vid behov återkommande naturvårdsgallringar (fällning, ringbarkning etc). Allt avverkat material ligga kvar som död ved.
- Körskador får ej uppstå.

4.4 Skötselområde Lövsumpskog 3,5 hektar

4.4.1 Beskrivning

Alluviala lövskogar (klibbal- och björksumpskogar) som är uppdelade på tre områden. De två nordöstliga områdena består av första generationen sumpskog uppvuxen efter 1947. Mängden död ved är fortfarande mycket begränsad. Trädsiktet består främst av björk med inslag av al. Områdesvis är inslaget av inträngande gran högt. I det mellersta området går ett avvattande dike, som bidragit till sumpskogens uppkomst. I det tredje området, som ligger i sydöst, har igenväxningen tämligen nyligen påbörjats. Genom detta område rinner vatten från en anlagd damm, som troligen innehåller fisk, vilket medför att näringspåverkan är högre än vad skulle vara fallet om det hade varit naturliga förhållanden. Här förekommer en kraftig vegetation med salix och blåtåtel. Fundering har skett kring att även fortsättningsvis hålla detta område öppet eller låta det övergå till lövsumpskog. Mot bakgrund av näringspåverkan, mängden salix och blåtåtel, att området sluttar förkraftigt för att kunna ingå i skötselområde laggkärr samt skötselinsatserna för att hålla området öppet har slutsatsen blivit att låta området övergå till lövsumpskog.

Första generationen björksumpskog

4.4.2 Bevarandemål

Lövsumpskogar lämnade i princip för friutveckling, med undantag av avverkning, röjning, ringbarkning av gran och andra främmande trädslag (som ska lämnas kvar).

4.4.3 Restaureringsåtgärder

Igenläggning av dränerande diken i det mellersta liggande området.

4.4.4 Skötselåtgärder

Avverkning av uppkommande gran i övrigt inga åtgärder.

4.5 Skötselområde Barrskog 9,7 hektar, varav restaureringsmark 5,8 hektar

4.5.1 Beskrivning

Inom naturreservatet finns 9,7 hektar barrskog som domineras av gran med inslag av tall. Barrskogen består både av tämligen unga granplanteringar som med kommit pga arronderingsskäl (5,8 hektar) och äldre barrskog bestående av fastmarksholmar och skog av icke produktionskaraktär (3,9 hektar). Holmarna har troligen en lång trädkontinuitet, under det senaste århundradet framförallt med gran och med inslag av tall och björk. Flera grova "betesmarksgranar" (granar med grova grenar långt ner på stammen) vittnar om att de har vuxit upp i en ljus miljö. Enstaka lågor av framförallt björk finns i på holmarna. I området födosöker och häckar bl.a. tjäder och spillkråka.

4.5.2 Bevarandemål

Gles skogsmark bevuxen med gran och tall med inslag av bok och björk. Mängden död ved ska få vara hög. Det ska finnas rikligt med blåbärsris i bottenskiktet. Området ska utgöra lämplig födosöks och häckningsområde för tjäder och bör utgöra en lämplig häckningsmiljö för pärluggla.

Bevarandemålet är ej uppnått pga träden står för tätt och därmed utebliven bärvegetation. Arronderingsmarken utgörs av produktionsskog.

4.5.3 Restaureringsåtgärder

Tidigare produktionsskog ska gallras kraftigt för att möjliggöra att tall, björk och bok kan etablera sig. Avverkad produktionsskog i samband med gallring ska kvarlämnas som död ved. Mängden

nyttillkommen död barrved får inte stå i strid med Skogsvårdslagens skogsskyddsparagraf. Inför skötselåtgärder som gäller nedtagning av barrträd på Århult 3:1 ska samråd ske med markägaren.

4.5.4 Skötselåtgärder

Avseende fastmarksholmar och skog av icke produktionskaraktär. Gallring av träd genom fällning och ringbarkning. Avverkat material får ej utköras ur naturreservatet. När restaureringen av den tidigare produktionsskogen har genomförts ska ovannämnda skötselåtgärder även gälla för det området.

5. Friluftsliv och turism

Tillgängligheten till Djurholmamossen är mycket god. Stiftelsen Skånska landskap har sedan tidigare iordningsställt en vandringsled och ett högt utsiktstorn i anslutning till den öppna myren. Besökare till området får uppleva en i det närmaste total tystnad eftersom närliggande infrastruktur saknas.

Generellt gäller att miljövänligt material ska eftersträvas vid val av material på anordningar, skyltar och gränstolpar.

5.1 Information

En informationsskylt sätts upp vid naturreservatets parkering, vid koordinat X378160, Y6245760.

5.2 Tillgänglighet, parkering

En parkeringsplats finns för cirka 5-10 bilar. I anslutning till parkeringen finns också torrtoalett, vindsydd, grillplats och soptunnor.

5.3 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning utförs enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov.

6 Konsekvenser av klimatförändringarna

Nederbördsmängderna tros öka höst och vintertid, vilka kommer, i synnerhet om myren restaureras, att magasineras i en ännu högre utsträckning i myren. Vatten kommer sedan att kunna läcka ut till omgivningen under de prognostiserade torrare somrarna vilket kommer att gynna allt biologiskt liv

och samhället i stort. En restaurerad myr kommer även att minska risken för översvämningar vid skyfall sommartid. Risken att invasiva arter kommer in i området och slår ut den inhemska florán och faunan ökar med ett varmare klimat.

7. Jakt

Jakt får ej bedrivas på skogshönsen orre, tjäder och järpe.

I föreskrifterna för naturreservatet finns bl.a. följande undantag:

- A1 gäller inte för tillfälliga mobila jaktorn
- C6, C8 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagsstiftningens bestämmelser.

8. Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för området.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarande-/skötsel mål

Vart 10:e år:

Översyn av gränsmarkeringen.

Uppföljning av utvecklingen av skötselområdena, i synnerhet öppen mosse.

Uppföljning av förekomsten av orre, tjäder, grönbena och ljungpipare

Varje år:

Tillse att skylten är hel och ren samt att informationen är aktuell.

Tillse att anläggningarna uppfyller sitt syfte.

9.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Uppsättning och underhåll av gränsmarkering och skylt.

Dokumentation ska ske av skötselåtgärder inom respektive skötselområde.

9.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

10 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

11 Kostnader och finansiering

11.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

11.2 Finansiering av förvaltningen

Länsstyrelsen (Förvaltare) ansvarar för (ev. bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- tillverkning och underhåll av 1 styck informationsskylt, inklusive skyltställ,
- hydrologisk utredning för mossen och eventuellt kommande restaurering,
- genomförande av skötselplanens mål,
- övervakning av florans och faunans utveckling,
- tillsyn av naturreservatet,

Stiftelsen Skånska landskap ansvarar för (ev. bekostar):

- underhåll av leder och anläggningar,

12. Prioritering av föreslagna åtgärder

Prioriteringen utgår ifrån dagens behov.

1. Utmärkning av naturreservatet.
2. Hydrologisk undersökning med efterföljande åtgärder inför restaurering.
3. Avverkning av träd och buskar inom skötselområde öppen mosse
4. Gallring i skötselområde skogsbevuxen myr
5. Gallring i skötselområde barrskog

13. Källor

13.1 Litteratur

Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län

Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>

Riksantikvarieämbetets fornsök

Länsstyrelsen i Kristianstad län. 1996: *Från Bjäre till Österlen, Skånska natur- och kulturmiljöer*.

Länsstyrelsen i Skåne. 2005-12-16: Bevarandeplan för Djurholmamossen

Länsstyrelsen i Kristianstads län, planeringsavdelningen. 1983. *Myrar i Kristianstads län*.

Länsstyrelsen i Skåne län., *Häckfågelinventeringen på Skånska myrar år 2006*,

Naturvårdsverket. 1994: *Myrskyddsplan för Sverige*.

Naturvårdsverket. 2007: *Myrskyddsplan för Sverige. Delrapport – objekt i Götaland*. Rapport 5670.

Flora och Fauna årg 101:3, 2006, *Öppna mossar växer igen i Sydsverige*,

13.2 Kartor

- Flygfoto 1947, Lunds universitet
- Häradsekonomiska kartan. 1926-34 Hallandsås J112-3-11, Rikets allmänna kartverksarkiv, Lantmäteriet
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet. © Geodatasamverkan

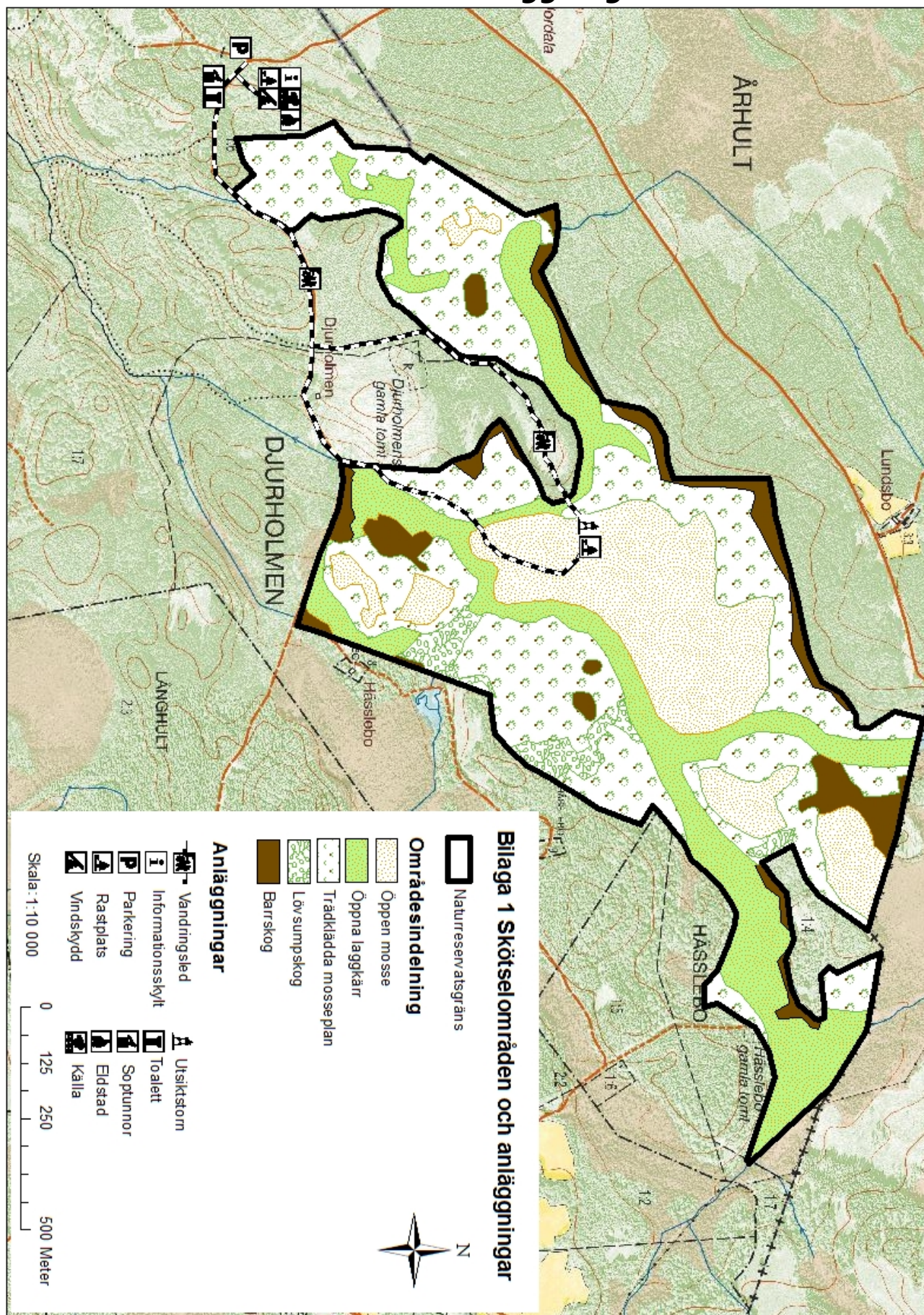
14. Påträffade Natura 2000- och rödlistade arter

Ute på Djurholmamossen har bl.a. följande fåglar påträffats.

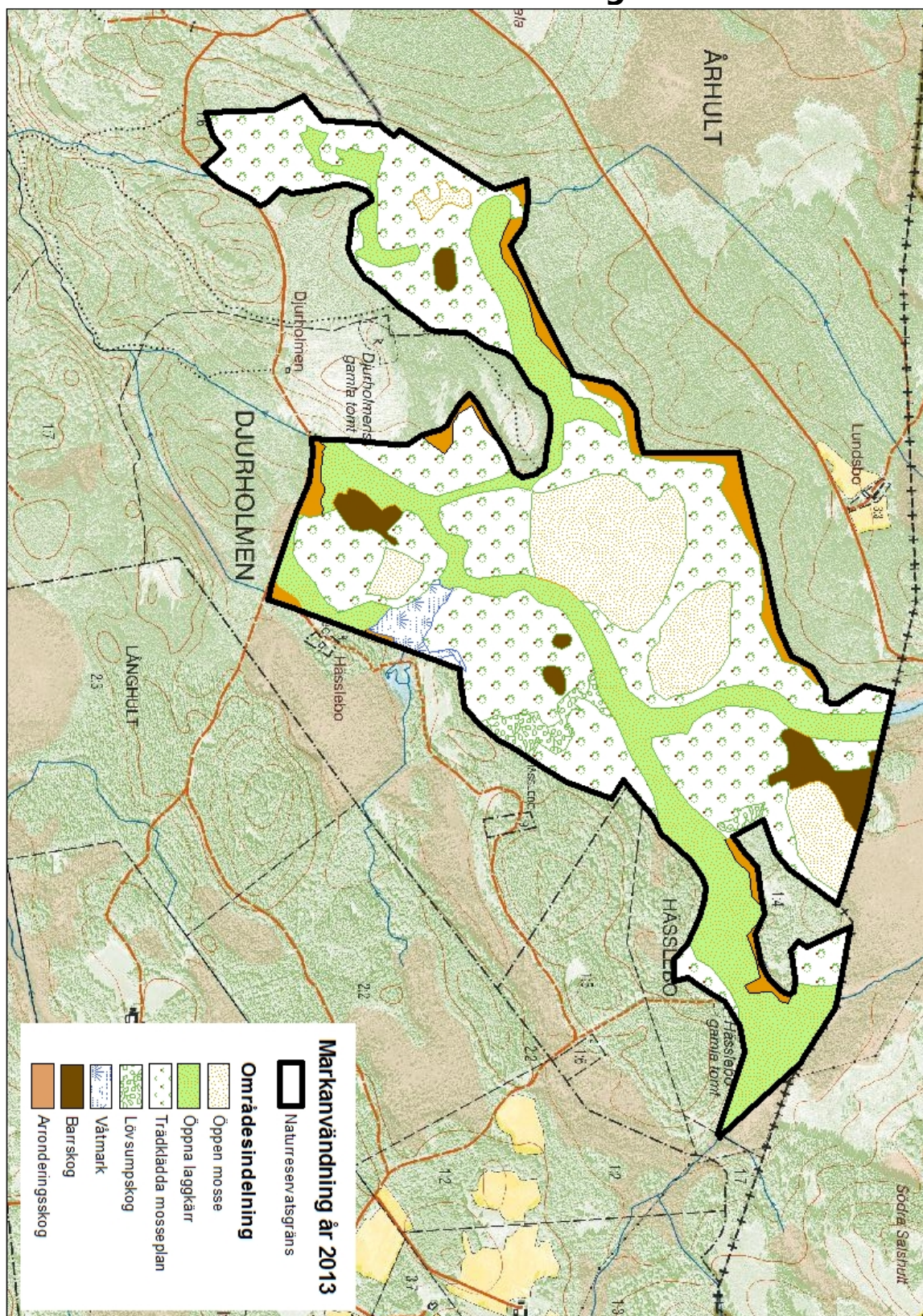
Latinskt namn	Svenskt namn	Kod enl. EU:s fågeldirektiv	Hotklass (enligt rödlistan)*
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	A236	
<i>Glaucidium passerinum</i>	Sparvuggla	A217	
<i>Tetrao tetrix</i>	Orre	A409	
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	A108	
<i>Tringa glareola</i>	Grönben	A166	
<i>Pluvialis apricaria</i>	Ljungpipare	A140	
<i>Asio flammeus</i>	Jorduggla	A222	
<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla	A223	

*Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt Artdatabankens rödlista från år 2010. Arter i kategorierna Kunskapsbrist (DD), Försvunnen (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU) och nära hotad (NT).

BILAGA A Skötselområden och Anläggningar

BILAGA B Nuvarande markanvändning 2013

Djurholmamossen består av ett stort myrkomplex med öppna mosseplan, kärr och skogsbevuxna mossytor. Området är en viktig representant för den i landet ovanliga kombinationen av svagt oceaniska - nemorala myrtyper. Här spelar fortfarande orren.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske

